

De Vale Gier in de Cevennen

D.A. Pekelharing

In het zuidoosten van Frankrijk vinden wij een zeer boeiende en fascinerende landstreek, namelijk de Cevennen. Het centrum van de Cevennen, bij benadering ten westen van Nîmes en ten oosten van Millau gelegen, is daarom niet ten onrechte door de Franse regering tot Parc National verheven. Deze nominatie betekent ruwweg dat er geen ingrijpende veranderingen aan het landschap mogen worden aangebracht en dat de huidige landschappelijke, culturele en historische waarden in stand moeten worden gehouden.

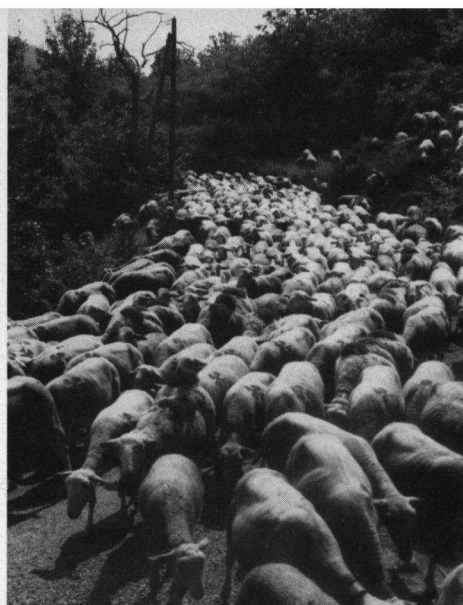
Ten westen van dit nationale park vinden wij een merkwaardige hoogvlakte met spaarzame begroeiing en doorsneden door diepe, bijna 'canyon'-achtige dalen, die hier 'gorges' worden genoemd. De bekendste van deze gorges is ongetwijfeld de Gorges du Tarn. De steile wanden van deze gorges bereiken soms wel hoogten van honderden meters. Aangezien deze hoogvlakte door een aantal van deze gorges wordt doorsneden, ontstaan aparte stukjes hoogvlakte die 'Causses' worden genoemd. Enkele van de bekendste causses zijn onder andere de Causse Noire, de Causse du Larzac en de Causse Mejean. Deze steile rotswanden bieden aan Vale Gieren een uitstekende plaats voor het maken van nesten. Daarnaast geven de steile rotswanden voldoende verticale luchtstromingen voor een goede start naar grotere hoogten.

De Vale Gieren opereren bij voorkeur op hoogten van enkele kilometers, misschien wel 4500 meter of meer. Op deze hoogten zweven de Vale Gieren zonder al te veel inspanning rond, gedragen door hun respectabele vleugels, in spanwijdte variërend van 2.50 tot 2.90 meter. Vanuit deze veel overzicht gevende positie speuren zij naar resten van omgekomen dieren. Daar er niet veel grote dieren in het wild meer voorkomen zijn de Vale Gieren al tijden lang aangewezen op gebieden met een traditionele landelijke economie. Een economie bijvoorbeeld waarin op

grote schaal sprake is van extensieve schapen- of geitenhouderij. Daar er in de Cevennen en op de Causses inderdaad sprake is van een omvangrijke schapenhouderij, onder andere voor de bereiding van de fameuze Roquefortkaas, kan zonder meer gesteld worden dat aan alle voorwaarden voor een floreerende stand aan Vale Gieren is voldaan. Want op de Causses en in de Cevennen zwerfen meer dan een half miljoen schapen rond. De kudde schapen die in juni naar de hogere weiden worden gedreven versperren dan menige bergweg. En bij zulke aantallen gebeurt

Ruim vijftig jaar geleden werd deze Vale Gier met jong gefotografeerd te Monte Sella del Papa, Andalusië, Spanje.
Foto: Jan P. Strijbos.

De kudden schapen die in juni naar de hogergelegen weiden worden gedreven versperren dan menige bergweg.
Foto: D.A. Pekelharing.

er natuurlijk wel eens een ongelukje.

De Vale Gier die eertijds veelvuldig voorkwam in alle gebergten in het zuiden van Frankrijk, begon sedert het einde van de 19de eeuw sterk in aantal achteruit te gaan. Rond 1920 nog kwam de Vale Gier in behoorlijke aantallen voor in de gorges van de 'Grands Causses' (Gorges du Tarn, Gorges de la Jonte, Gorges de la Dourbie en de Gorges de la Vis). In 1940 echter stierf de laatste Vale Gier uit de Cevennen in de vallei van de Jonte.

Minder dan een eeuw was voldoende om deze vredelievende en gevleugelde giganten uit te roeien. Slechts de westelijke Pyreneeën konden aan de Franse gieren nog een laatste toevluchtsoord bieden. De oorzaak werd voornamelijk toegeschreven aan het verdwijnen van de voedselbronnen, en dan in het bijzonder door het begraven van stoffelijke resten in de grotten van de Causses.

Tegenwoordig is men het er wel over eens, dat de belangrijkste redenen die de ondergang van de Vale Gier in een versnelling brachten, hun vernietiging door geweren en door vergiftiging met strychnine waren, vooral in de jaren voorafgaande aan de laatste wereldoorlog.

Als uitsluitend aaseter is de Vale Gier op geen enkele wijze in een competitiestrijd gewikkeld met jagers of boeren. Zijn rol in de natuur kan alleen maar worden gekwalificeerd als 'nuttig'!

Het Fonds d'Intervention pour les Rapaces (FIR) besloot in 1970 te proberen de blunders uit het verleden te herstellen en een poging te wagen de Vale Gier te herintroduceren in de Cevennen.

De ontwikkeling van dit project verliep als volgt:

1970 - Constructie van een kooi op de Causse Majean tegenover de rotswanden die in 1930 de laatste kolonie Vale Gieren herbergden en het laten acclimatiseren van vier jonge gieren die afkomstig waren uit het Spaanse Navarra.

1971 - Deze vier jonge vogels worden voor het eerst losgelaten. Een halve mislukking, daar de jonge vogels gingen zwerven en na drie maanden van de nestplaats waren verdwenen.

1971-1978 - Constructie van nieuwe kooien. Het huisvesten van nieuw gearriveerden: gieren die gewond of gerevalideerd waren uit de Pyreneeën of Spanje, maar vooral Vale Gieren welwillend ter beschikking gesteld door dierenliefhebbers.

1978 - De gieren zijn volwassen, de eerste legfels zijn een feit.

1979 - De eerste geboorte, maar het grootbrengen van het jong mislukt.

1980 - De eerste jonge Vale Gier wordt met succes grootgebracht.

1981 - Zeven paartjes brengen legfels voort. Vanaf 15 december 1981 beginnen de eerste vluchten van de vrije Vale Gieren.

Januari 1982 - De eerste tekenen van baltsgedrag van een vrij koppel. Vestiging van de kolonie in de gorges.

Mei 1982 - Geboorte van de eerste Vale Gier in de gorges!

Na een afwezigheid van bijna vijftig jaar geeft deze gebeurtenis hoop voor een geslaagde hervestiging van de Vale Gier in de 'grandes causses'.

September 1982 - De eerste vlucht van de jonge Vale Gier.

Eind 1982 wordt de kolonie versterkt door andere losgelaten vogels.

1983 - In dit jaar groeit de kolonie van vijftien naar dertig vogels. Er zijn twee jongen geboren, waarvan een in de vrije natuur.

1984 - De kolonie neemt toe tot 35 vogels, waaronder drie jongen die in de kolonie worden geboren.

1985 - Veertig Vale Gieren ontwikkelen zich in vrijheid. Vanaf maart zijn er negen nestelende paren.

Daar er aanwijzingen zijn dat er ook een beperkte uitwisseling plaatsvindt met de Vale Gieren uit de Franse Pyreneeën, wijst dit op een positieve ontwikkeling.

Dank zij dit unieke experiment verlevendigt het magnifieke silhouet van de Vale Gier opnieuw de hemel van de Cevennen.

Laten we hopen dat dit blijvend zal zijn.